

FINANCIE VEREJNÉHO SEKTORA

3. CHARAKTERISTIKA TYPOV ORGANIZÁCIÍ VHODNÝCH PRE VEREJNÝ SEKTOR A ICH ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA

VYMEDZENIE VHODNÝCH TYPOV ORGANIZÁCIÍ A ICH ZÁKLADNÉ CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY, ANALÝZA SÚČASNÝCH ZÁSAD FINANCOVANIA TÝCHTO ORGANIZÁCIÍ U NÁS A MOŽNOSTI MERANIA ICH EFEKTÍVNOSTI

ROZPOČTOVÉ ORGANIZÁCIE

- právnické alebo fyzické osoby štátu, obce zriaďované zákonom alebo rozhodnutím ústredného orgánu
- zriaďujú sa na plnenie základných verejných funkcií a sú úplne alebo čiastočne financované zo ŠR alebo miestnych rozpočtov
- môžu vykonávať aj podnikateľskú činnosť
- zaradujeme sem napr. štátne nemocnice a školy, inštitúcie štátnej správy, súdy, prokuratúry, knižnice, múzeá
- svoje služby poskytujú úplne bezplatne alebo za malý poplatok
- financované sú brutto metódou - všetky príjmy odvádzajú do ŠR a všetky výdavky kryjú z rozpočtu - tzv. rozpočtový spôsob financovania
- rozpočet rozpočtových organizácií je dokument, ktorého rozpočtová organizácia hospodári s rozpočtovými prostriedkami a sprostriedkami prijatými od iných subjektov
- rozpočtová organizácia nemôže prijať úvery alebo poskytovať pôžičky
- rozpočtová organizácia môže vytvárať **osobitné fondy**, v uplynulom období medzi najdôležitejšie patrili tieto:
  1. **fond odmien** - prostriedky, ktoré tvorili podiely z príjmov, úspory výdavkov a prostriedky zo zlepšeného výsledku hospodárenia
  2. **fond kultúrnych a sociálnych potrieb** - bol zrušený v r. 1993, ale napriek tomu rozpočtové organizácie poskytujú pracovníkom príspevok na osobné potreby :
    - a/ príspevok sa poskytuje každému pracovníkovi rovnako zo základne, ktorá je 2% ročného bjemu mzdových prostriedkov na výplatu fyzickým osobám
    - b/ vypláca sa jednorázovo ročne
  3. **rezervný fond** - je jeden z najdôležitejších fondov- tvorí sa z výsledkov finančného hospodárenia a z darovaných prostriedkov

podnikateľská činnosť rozpočtových organizácií

- podľa rozpočtových pravidiel môže rozpočtová organizácia vykonávať podnikateľskú činnosť
- výdavky na túto činnosť musí pokrývať príjmami z nej
- rozdiel medzi príjmami a výdavkami tvorí doplnkový zdroj na ďalšiu činnosť organizácie
- podnikateľská činnosť sa sleduje na samostatnom účte
- **príjmy z podnikateľskej činnosti slúžia na :**
  1. krytie potrieb investičného a neinvestičného charakteru
  2. odmeňovanie pracovníkov, ktorí sa zúčastňujú podnikateľskej činnosti
  3. združovanie prostriedkov
  4. obstaranie CP

pravidlá rozpočtového hospodárenia

- z prostriedkov ŠR sa uskutočňujú platby zásadne bezhotovostne = **rozpočtové opatrenia** :
  1. **presuny rozpočtových prostriedkov** - musí ústredný orgán alebo rozpočtová organizácia zabezpečiť v rámci svojho rozpočtu vtedy, keď na úhradu nevyhnutných výdavkov neboli v rozpočte zabezpečené potrebné prostriedky
  2. **povolené prekročenie rozpočtu** - rozpočtové organizácie môžu prekročiť rozpočtový limit len o prostriedky prijaté od iných subjektov na základe : - darovacej zmluvy
    - zmluvy o združení
    - dotácie
  3. **viazanie rozpočtových prostriedkov** - predstavuje časové a vecné obmedzenie ich použitia :
    - dôvody viazania rozpočtových prostriedkov ústredným orgánom sú nasledovné :
      1. keď mal v rozpočte zabezpečené prostriedky na vykonanie úloh, ktoré plnenie prešlo na iné orgány
      2. ak neplní rozpočtové príjmy
      3. ak o viazaní prostriedkov rozhodla vláda
    - dôvody viazania prostriedkov rozpočtových organizácií
      1. ak boli prostriedky určené na úlohy, ktoré sa nabudú realizovať
      2. ak neplní rozpočtové príjmy

časové obmedzenie

- rozpočtové prostriedky rozpočtových organizácií sa musia vyčerpať do 31.12.príslušného rozpočtového roka
- výdavky, ktoré banka nazúčtuje do 31.12. zaťažujú rozpočet organizácie nasledujúceho rozpočtového roka
- na úhradu výdavkov nemožno rozpočtové prostriedky poukazovať vopred, okrem prostriedkov :
  1. na výplatu miezd za druhú polovicu decembra
  2. na úhradu daní, ktorých výška je závislá na konečnom výsledku hospodárenia
  3. na úhradu preddavkov

vecné obmedzenia

- rozpočtové organizácie si otvárajú rozpočtové limity naučty vedené v banke
  1. **investičné výdavky** - rozpočtové limity investičných výdavkov - otvárajú sa na celý rozpočtový rok
  2. **neinvestičné výdavky** - rozpočtové limity neinvestičných výdavkov - otvárajú sa každý štvrtý rok, aj na povolené prekročenie výdavkov

hospodárenie rozpočtových organizácií

- rozpočtová organizácia hospodári :
  1. s rozpočtovými prostriedkami
  2. s prostriedkami prijatými od iných subjektov
  3. s dotáciami
  4. s prostriedkami z doplnkových zdrojov
- svoj rozpočet príjmov a výdavkov si rozpočtová organizácia tvorí podľa rozpočtovej skladby
- pri tom sa riadi úlohami a limitmi ŠR a sú to najmä :
  1. rozpočtové príjmy celkom

2. investičné výdavky

3. neinvestičné výdavky

z toho : a/ mzdové prostriedky

b/ výdavky na činnosť štátnej správy

c/ výdavky na reprezentačné účely

- rozpočtová organizácia sústreďuje všetky príjmy na príjmovom rozpočtovom účte a realizuje všetky výdavky z výdavkového rozpočtového účtu

združovanie prostriedkov

- rozpočtové organizácie môžu združovať príjmy podľa osobitného predpisu, ak tým nevznikne samostatná právnická osoba
- prostriedky eviduje na samostatnom mimorozpočtovom účte

hlavné zásady financovania

- **nenávratnosť** - rozpočtové organizácie dostávajú finančné zdroje z rozpočtovej sústavy na krytie potrieb schválených v jej rozpočte, ale tieto zdroje späť nevracajú
- **limitovanosť** - vyjadruje spôsob čerpania pridelených finančných zdrojov z rozpočtu nadriadených orgánov, ale len do výšky schváleného rozpočtu rozpočtovej organizácie
- **účelovosť a efektívnosť** - finančné zdroje vpredurčené na financovanie vymedzených potrieb musia byť použité len na krytie týchto potrieb, bráni to voľnému presunu finančných zdrojov na iné účely

PRÍSPEVKOVÉ ORGANIZÁCIE

- sú financované na princípe, že časť výdavkov si hradia z vlastných príjmov a na zostatok môžu dostať zo ŠR príspevok alebo subvenciu
- za svoje služby dostávajú čiastočnú alebo úplnú úhradu nákladov
- medzi príspevkové organizácie patria : divadlá, galérie, ZOO, výskumné ústavy

rozpočet príspevkovej organizácie

- je to rozpočet nákladov, výkonov a hospodárskeho výsledku
- finančný vzťah medzi obecnými rozpočtami a príspevkovou organizáciou sa stanovuje záväznými úlohami a limitami obecného rozpočtu :
  1. príspevky na činnosť príspevkových organizácií
  2. účelový príspevok na obstaranie hmotného majetku
  3. odvod z odpisov
  4. výdavky na reprezentačné účely
  5. odvod z prevádzky

hospodárenie príspevkových organizácií

- hospodárova podľa rozpočtu nákladov, výkonov
- rozpočet zahŕňa tiež :
  1. príspevky z rozpočtu zriaďovateľa
  2. prostriedky z vlastných finančných fondov
  3. prostriedky prijaté od iných subjektov
  4. prostriedky zo štátnych fondov
  5. prostriedky z vlastnej podnikateľskej činnosti
- príspevková organizácia nemôže byť zriaďovateľom inej rozpočtovej alebo príspevkovej organizácie, tiež nemôže vystavovať obligácie a zmenky

podnikateľská činnosť príspevkovej organizácie

- sledovaná na samostatnom účte
- príjmy sa môžu použiť :
  1. na krytie potrieb investičného a neinvestičného charakteru
  2. odmeňovanie pracovníkov
  3. združovanie prostriedkov
  4. splácanie úverov
  5. obstaranie CP

odvody príspevkovej organizácie

- odvod z prevádzky, ak príjmy prekročujú výdavky
- odvod z odpisov, keď sa počíta s utlmením rozvoja organizácie

finančné fondy príspevkovej organizácie

- povinne sa zriaďujú 2 fondy :
  1. **fond reprodukcie hmotného majetku** - výšku prístriedkov v tomto fonde určuje rozsah obstarávania hmotného majetku príspevkovej organizácie

zdrojom fondu sú : a/ odpisy hmotného majetku
b/ výnos z predaja a likvidácie hmotného majetku
c/ príspevky od iných subjektov
d/ prevody z rezervného fondu
e/ dotácie zo štátnych fondov
f/ úver
g/ dary
h/ prostriedky zo SR

fond možno použiť na : 1. financovanie obstarávania hmotného majetku
2. poskytovanie prostriedkov
3. splátky úverov

do rezervného fondu príspevková organizácia prevádza :

- a/ prostriedky zo zlepšeného výsledku hospodárenia
- b/ z výsledku hospodárenia z podnikateľskej činnosti príspevkovej organizácie

fond sa používa : a/ na úhradu rozpočtom nezabezpečených neinvestičných potrieb
b/ doplnenie zdrojov na obstaranie hmotného majetku
c/ úhradu sankcií
d/ splátky úverov a úrokov
e/ krytie časového nesúladu medzi príjmami a výdavkami počas rozpočtového roka
f/ obstaranie CP
g/ dobrovoľné príspevky a dary